

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЕНКО

« »

2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Туристичні ресурси України

рівень вищої освіти

галузь знань

спеціальність

освітня програма (спеціалізація)

вид дисципліни

перший (бакалаврський)

І «Транспорт та послуги»

ІЗ «Туризм та рекреація»

«Туризм та рекреація»

обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025/2026 навчальний рік

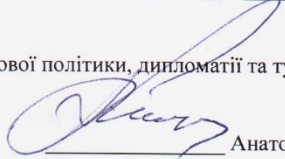
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою Навчально-наукового Інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«__28__» серпня 2025 року, протокол №__1__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: старший викладач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Ірина Волкова

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу протокол №__1__ від __26__ серпня 2025 р.

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

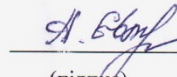
Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом (керівником проектної групи) освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація»

Гарант (керівник проектної групи) освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація»

Олена ЄВТУШЕНКО

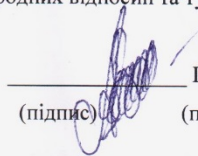
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено Науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол №__1__ від __27__ серпня 2025 року

Голова Науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни	“Туристичні ресурси України” складена відповідно до
освітньо-професійної програми	«Туризм та рекреація»
підготовки	бакалавра
за спеціальністю	ІЗ Туризм та рекреація

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з структурою туристичних ресурсів, формування у студентів знань про туристичні ресурси України, визначення їх впливу на розвиток видової структури туризму та рекреаційно-туристичних комплексів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з структурою рекреаційно-туристичних ресурсів;
- надання інформації про природні туристичні ресурси України;
- надання інформації про природно-антропогенні туристичні ресурси України;
- надання інформації про культурно-історичні ресурси України;
- формування уявлення про вплив туристичних ресурсів на розвиток видової структури туризму та туристичних регіонів країни.

1.3. Кількість кредитів - 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5.Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
48 год.	16 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	Год.
Самостійна робота	
70 год.	134 год.
в т.ч. індивідуальні завдання	
Курсова робота 20 год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

- загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- фахові компетентності:

СК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК 03 Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій

СК 05 Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

СК 10 Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

1.7. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПР 04 Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору

ПР 05 Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території

ПР 16 Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

ПР 20 Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР 21 Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності

1.8. Пререквізити:

Вступ до туристичного бізнесу, Рекреаологія та курортологія

1. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи туристичного ресурсознавства

Тема 1. Класифікація туристичних ресурсів

Підходи до визначення туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів: природні та антропогенні ресурси, територія і населення з його традиційною етнічною культурою. Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів: туристичні блага, туристичні антропогенні ресурси, туристична інфраструктура. Атрактивний підхід: об'єкти показу, об'єкти дозвілля. Ціннісний підхід: світова природа та культурна спадщина (список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО), національне культурно-історичне і природне надбання, туристичні ресурси місцевого значення. Туристичні ресурси в сучасних світових та національних конкурсах-проектах: «Нові сім чудес світу», «Нові сім природних чудес світу», «Сім чудес України», «Сім природних чудес України» та ін. Функціональний підхід: неповторність туристичних умов і ресурсів в поєднанні з комплексністю їх використання. Еколого-економічний підхід: оцінка споживчої вартості туристичних благ і ресурсів. Підхід П. Дефера: гідром, фітом, літом, антропом. Класифікація Н. П. Крачило: природні, культурно-історичні, соціально економічні. Класифікація О. Бейдика: природно-географічні, природно-антропогенні, суспільно-історичні, трансресурсні об'єкти, парарекреаційні ресурси, «суперточка-тур».

Тема 2. Природні туристичні ресурси та їх географічна оцінка

Орографічні туристичні ресурси. Географічна оцінка рельєфу. Туристична привабливість гір, гірських хребтів, височин, низовин, карстових печер. Ландшафтні туристичні ресурси. Пейзажна естетика, живописність та різнохарактерність ландшафту як туристичного ресурсу. Ландшафтні парки.

Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Різновиди кліматичних ресурсів. Характеристика комфортних кліматичних умов: середньодобова температура повітря впродовж певного періоду часу, сніговий покрив, режими ультрафіолетової радіації, іонізації повітря, атмосферного тиску, вологості повітря, опадів, переміщення повітряних мас. Мікроклімат сольових шахт та печер. Кліматичні курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. Характеристика океанів, морів, озер, річок як туристичних ресурсів. Узбережжя як атрактивна туристична зона. Характеристика та види пляжів. Купальний сезон. Гідрологічні та гідротехнічні водні

об'єкти та їх туристична привабливість: аквапарки, водосховища, стави, водоспади. Джерела, витoki річок.

Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. Характеристика мінеральних вод, грязей та озокериту. Бальнеологічні та бальнеогрязеві курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. Туристична привабливість лісів, лісостепу, степу, боліт. Природні ландшафти. Паркові зони, заказники та ботанічні пам'ятки природи як атрактивні туристичні об'єкти. Туристична привабливість представників флори і фауни.

Ресурси природно-заповідного фонду. Географія природних біосферних заповідників, національних природних парків.

Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів: парки пам'ятки садово-паркового мистецтва, дендропарки, ботанічні сади, зоологічні парки, акваріуми та океанарії. Мисливські угіддя. Мисливська фауна.

Тема 3. Культурно-історичні ресурси туризму

Культурна спадщина як ресурс туризму. Її матеріальні і нематеріальні складові. Фактори, що визначають туристський інтерес до культурно-історичних цінностей дестинації.

Археологічні туристичні ресурси та їх туристична привабливість. Архітектурні туристичні ресурси та туристична привабливість архітектурних пам'яток. Пам'ятки історії та культури. Туристична привабливість музеїв та музеїв-заповідників. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. Історичні міста. Монументальне мистецтво. Техногенні туристичні ресурси. Етнічні та етнографічні ресурси. Туристський інтерес до етнографічних особливостей населення. Пам'ятки етнографії, що відображають етнічні та культурно-побутові процеси народів дестинації. Етнічна культура. Традиційні промисли та ремесла. Подієві ресурси. Види подієвих ресурсів та їх географічна характеристика. Сучасні види культурно-історичних ресурсів.

Розділ 2. Туристичні ресурси України

Тема 4. Природно-географічні туристичні ресурси України

Спелеологічні туристичні ресурси. Спелеологічні ресурси природного походження. Оцінка забезпеченості спелеоресурсами регіонів України. Найзначні печери України. Спелеоресурси ресурсами антропогенного походження. Районування території України за наявністю антропогенних спелеоресурсів.

Орографічні туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості орографічними ресурсами регіонів України. Туристичні ресурси Карпатських гір. Туристичні ресурси Кримських гір.

Височини як туристичний ресурс. Низовини як туристичний ресурс. Оцінка орографічних туристичних ресурсів України.

Кліматичні туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості кліматичними ресурсами регіонів України. Ресурси Південного берегу Криму. Ресурси Кримських гір. Ресурси Карпатських гір. Ресурси Причорномор'я та зону степу. Ресурси зони лісостепу. Ресурси лісової зони.

Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості водними ресурсами регіонів України. Ресурси Чорного моря. Ресурси Азовського моря. Ресурси річок. Ресурси озер. Ресурси водосховищ. Ресурси ставків.

Бальнеологічні туристичні ресурси. Ресурси мінеральних вод. Ресурси лікувальних грязей.

Біотичні туристичні ресурси. Рослинні туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості рослинними ресурсами регіонів України. Фауністичні туристичні ресурси.

Тема 5. Природно-антропогенні туристичні ресурси України

Природоохоронний фонд України. Найзначніші та найпривабливіші для туризму об'єкти природно-заповідного фонду України. Біосферні заповідники. Природні заповідники. Національні природні парки. Ботанічні сади. Дендрологічні парки. Зоопарки. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Тема 6. Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України

Культурна спадщина України. Археологічні ресурси. Древньогрецькі пам'ятки архітектури. Печерні міста та скальні монастирі. Пам'ятки часів Київської русі. Культові пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. Фортифікаційні споруди. Пам'ятки садово-паркового мистецтва. Пам'ятки цивільної архітектури. Архітектурні комплекси міст. Музеї. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. Пам'ятки, які занесені до списку європейської та світової спадщини.

Тема 7. Біосоціальні та подієві туристичні ресурси

Біосоціальні туристичні ресурси України. Визначення поняття біосоціальних туристичних ресурсів. Структура біосоціальних туристичних ресурсів. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України.

Подієві туристичні ресурси України. Визначення поняття подієвих туристичних ресурсів. Структура подієвих туристичних ресурсів. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. Найзначніші подієві туристичні ресурси України.

Поняття гомогенних РТР. Гомогенні РТР в Україні. Території розселення національних меншин. Поняття і структура парарекреаційних РТР. Парарекреаційні РТР в Україні. Сутність поняття суперточка-тур. Об'єкти рангу суперточка-тур в Україні.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с. р.		л	пз	с.р
Тема 1. Класифікація туристичних ресурсів	8	2	2	4	10	1		9
Тема 2. Природні туристичні ресурси та їх географічна оцінка	10	4	2	4	10	1		9
Тема 3. Культурно-історичні ресурси туризму та їх оцінка	10	4	2	4	10	1		9
Тема 4. Природно-географічні туристичні ресурси України	34	12	10	12	38	4		34
Тема 5. Природно-антропогенні туристичні ресурси України	18	6	4	8	14	2		12
Тема 6. Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України	24	8	6	10	26	4		22
Тема 7. Біосоціальні, подієві туристичні ресурси та трансресурсні об'єкти України	10	4	2	4	10	1		9
Тема 8. Туристичні комплекси України	16	8	4	4	12	2		10
Курсова робота «Туристичні ресурси області» (за вибором)	20			20	20			20
Усього годин	150	48	32	70	150	16		134

3. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація туристичних ресурсів 1.Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. 2. Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. 3. Атрактивний підхід. 4. Ціннісний підхід. 5. Функціональний підхід. 6. Еколого-економічний підхід. 7.Підхід П. Дефера. 8. Класифікація Н. П. Крачило. 9. Класифікація О. Бейдика.	2
2	Природні туристичні ресурси 1. Орографічні туристичні ресурси. 2. Географічна оцінка кліматичних ресурсів. 3. Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. 4. Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. 5. Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. 6. Ресурси природно-заповідного фонду. 7. Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів.	2
3	Культурно-історичні ресурси туризму 1.Культурна спадщина як ресурс туризму. 2. Археологічні туристичні ресурси. 3. Архітектурні туристичні ресурси. 4. Пам'ятки історії та культури. 5. Туристична привабливість музеїв та музеїв-заповідників. 6. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. 7. Історичні міста. 8. Монументальне мистецтво. 9. Техногенні туристичні ресурси. 10. Етнічні та етнографічні ресурси. 11. Події ресурси.	2
4-8	Природно-географічні туристичні ресурси України 1.Спелеологічні туристичні ресурси. 2. Орографічні туристичні ресурси. 3. Кліматичні туристичні ресурси. 4. Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. 5. Бальнеологічні туристичні ресурси. 6. Біотичні туристичні ресурси.	10
9-10	Природно-антропогенні туристичні ресурси України 1.Природоохоронний фонд України. 2. Біосферні заповідники. 3. Природні заповідники. 4. Національні природні парки. 5. Ботанічні сади. 6. Дендрологічні парки. 6. Зоопарки. 6. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.	4
11-13	Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України 1.Археологічні ресурси. 2. Древньогрецькі пам'ятки архітектури. 3. Печерні міста та скальні монастирі. 4. Пам'ятки часів Київської русі. 5. Культові пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. 6. Фортифікаційні споруди 7. Пам'ятки садово-паркового мистецтва. 8. Пам'ятки цивільної архітектури. 9. Архітектурні комплекси міст. 10. Музеї. 11. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. 12. Пам'ятки, які занесені до списку європейської та світової спадщини.	6

14	Біосоціальні та подієві ресурси України 1. Біосоціальні туристичні ресурси України. 2. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. 3. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України. 4. Подієві туристичні ресурси України. 5. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. 6. Найзначніші подієві туристичні ресурси України. 7. Поняття гомогенних РТР. 8. Гомогенні РТР в Україні. 9. Території розселення національних меншин. 10. Поняття і структура парарекреаційних РТР. 11. Парарекреаційні РТР в Україні. 12. Сутність поняття суперточка-тур. 13. Об'єкти рангу суперточка-тур в Україні.	2
15-16	1. Карпатський туристичний комплекс. 2. Подільський туристичний комплекс. 3. Поліський туристичний комплекс. 4. Придніпровський туристичний комплекс. 5. Столичний туристичний комплекс. 6. Причорноморський туристичний комплекс. 7. Слобожанський туристичний комплекс.	4
	Разом	32

4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Класифікація туристичних ресурсів»</i> Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Атрактивний підхід. Ціннісний підхід. Функціональний підхід. Еколого-економічний підхід. Підхід П. Дефера. Класифікація Н. П. Крачило. Класифікація О.О. Бейдика.	4	9
2	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Природні туристичні ресурси та їх географічна оцінка»</i> Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Орографічні туристичні ресурси та географічна оцінка рельєфу. Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. Ресурси природно-заповідного фонду та туристична привабливість природно-	4	9

	антропогенних біотичних ресурсів.		
3	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Культурно-історичні ресурси туризму»</i> Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Туристична привабливість археологічних туристичних ресурсів. Архітектурні туристичні ресурси та туристична привабливість архітектурних пам'яток. Пам'ятки історії та культури. Туристична привабливість музеїв та музеїв-заповідників. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. Історичні міста. Монументальне мистецтво. Техногенні туристичні ресурси. Етнічні та етнографічні ресурси. Біосоціальні ресурси. Події ресурси.	4	9
4	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Природно-географічні туристичні ресурси України»</i> Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Спелеологічні туристичні ресурси. Орографічні туристичні ресурси. Кліматичні туристичні ресурси. Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. Бальнеологічні туристичні ресурси. Рослинні туристичні ресурси. Фауністичні туристичні ресурси. Нанести на контурні карти України природно-географічні туристичні ресурси та забезпеченість ними регіонів .	12	34
5	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Природно-антропогенні туристичні ресурси України»</i> Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Природоохоронний фонд України. Найзначніші об'єкти природно-заповідного фонду України. Біосферні заповідники. Природні заповідники. Національні природні парки. Ботанічні сади. Дендрологічні парки. Зоопарки. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва. Нанести на контурні карти України найзначніші об'єкти природно-антропогенних ресурсів. Підготувати презентації на тему «Природно-антропогенні туристичні ресурси України».	8	12
6	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України»</i> Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Археологічні ресурси. Древньогрецькі пам'ятки архітектури.	10	22

	Печерні міста та скальні монастирі. Пам'ятки часів Київської русі. Культові пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. Фортифікаційні споруди. Пам'ятки садово-паркового мистецтва. Пам'ятки цивільної архітектури. Архітектурні комплекси міст. Музеї. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. Пам'ятки, які занесені до списку європейської та світової спадщини. Нанести на контурні карти України найзначніші об'єкти культурно-історичних ресурсів. Підготувати презентації на тему: «Культурно-історичні туристичні ресурси України»		
7	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: «<i>Біосоціальні та подієві ресурси України</i>» Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Визначення поняття біосоціальних туристичних ресурсів та їх структура. Біосоціальні туристичні ресурси України. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України. Визначення поняття подієвих туристичних ресурсів та їх структура. Подієві туристичні ресурси України. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. Найзначніші подієві туристичні ресурси України. Поняття гомогенних РТР. Гомогенні РТР в Україні. Території розселення національних меншин. Поняття і структура парарекреаційних РТР. Парарекреаційні РТР в Україні. Сутність поняття суперточка-тур. Об'єкти рангу суперточка-тур в Україні.	4	9
8	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: «Туристичні комплекси України». Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Карпатський туристичний комплекс. Подільський туристичний комплекс. 4. Поліський туристичний комплекс. 4. Придніпровський туристичний комплекс. 5. Столичний туристичний комплекс. 6. Причорноморський туристичний комплекс. 7. Слобожанський туристичний комплекс.	4	10
	Курсова робота «Туристичні ресурси області» (за вибором)	20	20
	Разом	70	134

5. Індивідуальні завдання

Курсова робота передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Курсова робота на тему: «Туристичні ресурси області» (за вибором)». Об'єм роботи – 25-30 стор.

Структура роботи:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ

- 1.1 Визначення сутності поняття «туристичні ресурси»
- 1.2 Методи та методики дослідження туристичних ресурсів
- 1.3. Географічні та історичні передумови розвитку туристичних ресурсів Харківської області

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- 2.1. Оцінка природно-географічних туристичних ресурсів
- 2.2. Характеристика природно-антропогенних ресурсів
- 2.3. Аналіз культурно-історичних ресурсів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються всі три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні.

До *словесних* методів навчання відносяться розповідь, пояснення, бесіда, лекція та метод роботи з книгою.

Розповідь передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

За допомогою *пояснення* розкривається сутність певного явища, закону, процесу. Ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

За допомогою *лекції* розкривається сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

При *бесіді* використовується попередній досвід студентів і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до освідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. Бесіда може бути евристична та репродуктивна.

Наочні методи передбачають використання демонстрації, ілюстрації та спостереження. При *демонстрації* передбачається показ предметів і процесів у натурі, динаміці. *Ілюстрація* розкриває предмети і процеси через їх символічне зображення (таблиці, схеми, графіки, малюнки, світлини та ін.). Метод навчання *спостереження* передбачає сприйняття певних предметів, явищ, процесів у природному і виробничому середовищі без втручання у ці явища і процеси.

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. *Практична робота* спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних проблем.

У навчальній практиці значне місце відводиться *вправам*. *Вправа* – це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій та операцій з метою формування умінь та навичок. За характером навчальної праці виділяють різні види вправ. Навчальна мета вирізняє такі види вправи: підготовчі, пробні, тренувальні, творчі.

За характером логіки пізнання методи навчання підрозділяються на аналітичний, дедуктивний, індуктивний, традиційний.

Аналітичний передбачає мисленнєвий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак. *Індуктивний* метод – це вивчення предметів і явищ від одиничного до загального. *Дедуктивний* метод, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. *Традиційний* метод передбачає висновки від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального.

Також застосовуються методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний виклад, частково-пошуковий та дослідницький методи. *Проблемний виклад* передбачає створення проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання. *Частково-пошуковий метод* включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. *Дослідницький метод* спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання.

8. Методи контролю

Заняття використовуються для надання студенту комплексного досвіду навчання. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу. Лекції містять питання для самоперевірки чи форми самоконтролю з тем лекцій та тем курсу. Практичні заняття орієнтовані на формування практичних навичок, компетенцій, узагальнення теоретичного матеріалу, аналізу практичних ситуацій.

Кожне завдання й вид діяльності, що входять до робочої програми навчальної дисципліни, мають безпосередній зв'язок із запланованими результатами навчання та просувають студентів до цих результатів.

Оцінювання завдання, незалежно від форми, має відбуватися за чіткими зрозумілими критеріями, з якими здобувач ознайомлюється на початку вивчення навчальної дисципліни (згідно з робочою програмою навчальної дисципліни).

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах: оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять, оцінка за індивідуальну роботу студентів, проведення проміжного контролю, проведення підсумкового контролю. Поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; виступах з презентаціями; письмового експрес-контролю; тестових завдань; виконання творчих завдань; виконання індивідуальної (курсової) семестрової роботи. Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю.

Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за проведення поточного контролю складає 40 балів. Курсова робота оцінюється в 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Тестове завдання – 40 балів (1 тестове завдання x 1 бал).

У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожную вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Туристичні ресурси України», режим доступу: <http://https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1598>.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти надається можливість скласти екзаменаційну роботу дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Туристичні ресурси України», режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1598.

9. Схема нарахування балів

підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2					Курсова робота, передбачена навчальним планом	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	15	60		
			5							40	100
1	1	1	18	8	9	1	1				

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання.

Участь у семінарі – 1 бал за кожну тему. Загалом до 8 балів.

Презентація по одній з тем 4,5,6: 5 балів – представлені всі об'єкти, 4 бали – більшість об'єктів, 3 бали – мало об'єктів.

Контурні карти – оцінка туристичних ресурсів по кожній підтемі – по 9 балів;
нанесення туристичних об'єктів: природно-географічні ресурси - 10 балів,
природно-антропогенні – 6 балів та культурно-історичні ресурси - 7 балів.

Загалом 45 балів.

Розподіл балів за темами:

- 1 тема – участь у семінарі - 1 бал;
- 2 тема – участь у семінарі - 1 бал;
- 3 тема – участь у семінарі - 1 бал;
- 4 тема – контурні карти – 17 балів (оцінка та нанесення природно-географічних ресурсів):
спелеологічні – 3, орографічні - 2, кліматичні - 3, водні - 3, бальнеологічні - 3 та біотичні – 2 та природно-географічні ресурси – 1, семінар – 1 бал;
презентації: спелеологічні, орографічні, водні, бальнеологічні та біотичні ресурси;
- 5 тема – контурні карти - 7 балів (оцінка та нанесення туристичних об'єктів природно-антропогенних ресурсів), семінар – 1 бал.;
презентації: біосферні заповідники, природні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендропарки, зоопарки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва),
- 6 тема –контурні карти - 8 балів (оцінка та нанесення туристичних об'єктів культурно-історичних ресурсів та туристичних ресурсів загалом); участь у семінарі - 1 бал;
презентації: давньогрецькі пам'ятники, печерні міста та скальні монастирі, пам'ятники Київської Русі, культові пам'ятники, фортифікаційні пам'ятники,

пам'ятники садово-паркового мистецтва, громадянська архітектура, архітектурні комплекси міст, архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники.

7 тема – участь у семінарі - 1 бал.

8 тема – семінар з презентацією – 1 балів.

Курсова робота – 15 балів.

Вступ – 0,5 бала.

1 розділ – 3 бали (по 1 балу за кожний підрозділ).

2 розділ – 6 балів (по 2 балу за кожний підрозділ: оцінка та характеристика) .

Висновки – 0,5 бала.

Література – 0,5 бала.

Додатки – 0,5 бала.

Оформлення роботи – 1 бал.

Захист роботи (доповідь з презентацією, відповіді на питання) – 3 бали.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Тестове завдання – 40 балів (1 тестове завдання x 1 бал).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневого рівня оцінювання
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Алешугіна Н. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства : навч. посіб. / Н. О. Алешугіна, О. В. Барановська, М. О. Барановський [та ін.]. – Чернігів : Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2001. – 395 с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навчальний посібник. / 2-ге видання перероб. та допов. – К.: Альтерпрес, 2010. – 404 с.
4. П. С. Гнатів, П. Р. Хірівський, О. Д. Зинюк, Ю. Я. Корінець, Н. Є. Панас. Природні ресурси України : навчальний посібник. – Львів: Камула, 2012. – 216 с.
5. Коротун І.М., Коротун С.І. Природні ресурси України. – Рівне, 2000. – 192 с.
6. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посіб.. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
7. Паньків Н. Туристичне ресурсознавство : навч. посібник / Наталія Паньків. – Львів : Український бестселер, 2011. – 238 с.
8. Покогодна М. М., Гордієнко Т. В., Полчанінова І. Л. Туристські ресурси України: підручник – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 222 с.
9. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчаль- ний посібник. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
10. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
11. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покогодна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 222 с.
12. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. - Івано-Франківськ, 2007. – 312 с.
13. Ярмоменко С.Г. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. - Херсон.: Олди-плюс, 2021.- 472 с.

Допоміжна література

14. Орлов О.О., Сіренський С.П., Подобайло А.В., Сесін В.А. Заповідна Житомирщина. – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 196 с.
15. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посібник / П. О. Масляк. – Київ : Знання, 2008. – 343 с.

16. Рутинський М.Й. Географія туризму України: навчально-методичний посібник: Вид. 2-ге – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 158 с.
17. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с.
18. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., СОЛОДКИЙ В.Д., МАСІКЕВИЧ Ю.Г. та ін.. Заповідна справа.– Харків: НТУ «ХПІ», 2002. – 240 с.
19. Travel Resources: An Annotated Guide Hardcover – August 28, 2009 by Stephen Walker.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Кузик С.П. Географія туризму: навчальний посібник. / С.П. Кузик - К.: Знання, 2011. – 271 с - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1298010843753/turizm/turistichni_resursi_otsinka
2. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика / М.П. Мальська, В.В. Худо. Навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15170515/turizm/turistichni_resursi
3. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навчальний посібник / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/maslyak-rekr.htm
4. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. / Є.В. Панков. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2003. – 352 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourlib.net/books_ukr/pankova.htm
5. Природні туристські ресурси України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://e-works.com.ua/work/4409_Prirodni_tyristski_resursi_Ykraini.html
6. Туристичні ресурси. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15170515/turizm/turistichni_resursi

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі на платформі Zoom..

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі настання / подовження дії обставин непереборної сили з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в

тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Туристичні ресурси України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1598>.